

Akademický bulletin

AV ČR

4/1996

Z VIII. zasedání Akademického sněmu AV ČR

Schválením usnesení, které přinášíme na straně 2, vyvrcholilo v úterý 26. března v podvečer v Národním domě v Praze na Vinohradech VIII. zasedání Akademického sněmu Akademie věd České republiky. Úvod jednání, které řídil místopředseda AV ČR prof. RNDr. Václav Pačes, DrSc., rozšířila přednáška ředitele Ústavu přístrojové techniky AV ČR prof. Ing. Rudolfa Autraty, DrSc., "Pohled do mikrosvěta živé a neživé přírody okem elektronové mikroskopie", doplněná zajímavými diapozitivy. Předseda Akademie věd prof. Ing. Rudolf Zahradník, DrSc., ve vystoupení zejména glosoval zprávu o činnosti Akademické rady AV ČR za období od VII. zasedání Akademického sněmu a výroční zprávu o činnosti Akademie věd ČR za rok 1995. Při zmínce o činnosti Akademického hodnotitelského grémia zdůraznil, že náležité hodnocení vědecké úrovně a výkonnosti pracovišť AV v tomto roce je rozhodující pro dovršení transformace Akademie. Dosavadní průběh hodnocení charakterizoval jako velice pozitivní. Profesor Zahradník dále vyzvedl vypracovanou vědní koncepci Akademie jako jeden z nejdůležitějších výsledků roku 1995. Svěřil se s dobrými pocity z návštěv ústavů AV, připomněl úsilí Akademické rady o nápravu zatím nedostatečného oceňování tvůrčí vědecké práce a důležitost publikování vědeckých výsledků zvláště v mezinárodních časopisech.

RNDr. Milan Mareš, DrSc., informoval Sněm o současném stavu výstavby počítačové sítě v Akademii věd, o základní strategii pro letošní

rok, o předpokladech na rok 1997 a další období a o využití počítačové sítě na pracovištích AV ČR.

V diskusi k jednotlivým bodům programu Akademického sněmu soustředil prorektor Univerzity Pardubice prof. Ing. Jaroslav Churáček, DrSc., pozornost na spolupráci ústavů Akademie věd s vysokými školami a uvedl zajímavá čísla o podílu pracovníků Akademie na výuce studentů. Ředitelka Knihovny AV ČR PhDr. Ivana Kadlecová seznámila účastníky Sněmu s řadou údajů poskytovaných Národní citační databází budovanou právě v uvedené knihovně. Předseda Akademického hodnotitelského grémia prof. Ing. Jan Jeník, DrSc., uvedl, že nezávislým hodnocením už prošlo 70 procent ústavů Akademie věd a že souhrnné výsledky lze očekávat na podzim. Kritickým připomínkám k činnosti Grantové agentury oponoval její předseda MUDr. Vladimír Viklický, CSc. Další diskutující na základě poznatků ze zahraničí akcentovali nezbytnost větší péče o vědu, aby stát zbytečně nepřicházel o nadějné talenty a v důsledku toho nezaostával ve vědeckém pokroku. Zdůrazňovali především nutnost lepšího finančního zabezpečení vědeckých pracovišť při náležitém hospodaření se svěřenými prostředky. Účastníci VIII. zasedání Akademického sněmu AV ČR se v diskusi také zamýšleli nad aspekty vědecké výchovy s ohledem na zatím neschválený zákon o vysokých školách.

K některým vystoupením účastníků sněmu se vrátíme v příštím čísle AB. -hzk-

Usnesení VIII. zasedání Akademického sněmu Akademie věd České republiky

VIII. zasedání Akademického sněmu Akademie věd České republiky, konané dne 26. března 1996, přijímá toto usnesení:

I.

Akademický sněm ve smyslu čl. 10, písm. d) Stanov AV ČR schvaluje zprávu o činnosti Akademické rady AV ČR za období od VII. zasedání Akademického sněmu.

II.

Akademický sněm

1. ve smyslu čl. 10, písm. c) Stanov AV ČR schvaluje výroční zprávu

o činnosti Akademie věd České republiky za rok 1995 podle předloženého návrhu,

2. konstatuje, že dosavadní průběh nezávislého hodnocení vědecké úrovně a výkonnosti pracovišť AV ČR je pozitivním přínosem pro dokončení transformace Akademie věd ČR,

3. ukládá Akademické radě AV ČR,

a) aby se schválenou výroční zprávou seznámila Parlament a vládu České republiky,

b) aby po ukončení nezávislého hodnocení vědecké úrovně a výkonnosti všech pracovišť AV ČR podala Akademickému sněmu soubornou zprávu o jeho výsledcích a přijatých závěrech,

Za předsednickým stolem VIII. zasedání Akademického sněmu AV ČR 26. března 1996. Zleva: předseda Akademie věd prof. Ing. Rudolf Zahradník, DrSc., předsedající prof. RNDr. Václav Pačes, DrSc., předseda Podvýboru pro vědu a výzkum Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR Ing. Pavel Hírš, CSc., a Ing. Václav Kupka, CSc., 1. náměstek Ministerstva hospodářství ČR. Snímek © KAV, J. Plechatý

c) aby připravila doporučení ke koordinaci postupu pracovišť AV ČR při zařazování tvůrčích pracovníků do platových tříd podle zákona č. 143/1992 Sb. v platném znění.

III.

Akademický sněm bere se souhlasem na vědomí informaci o výstavbě počítačové infrastruktury v Akademii věd ČR.

IV.

Akademický sněm

1. schvaluje zprávu o hospodaření Akademie věd ČR s finančními prostředky v roce 1995,
2. schvaluje na základě vyjádření Dozorčí komise Akademického sněmu konečné znění závěrečného účtu Akademie věd ČR za rok 1995 a ukládá Akademické radě AV ČR, aby jej předložila Parlamentu České republiky,
3. ve smyslu čl. 10, písm. c) Stanov AV ČR schvaluje rozpočet Akademie věd ČR na rok 1996 a jeho rozpis na pracoviště podle předloženého návrhu s připomínkou k příjmům pracovišť AV ČR,
4. ukládá Akademické radě AV ČR neprodleně provést rozpis schváleného rozpočtu na pracoviště AV ČR a soustavně zabezpečovat jeho plnění.

Z AKADEMICKÉ RADY

Z 50. zasedání Akademické rady AV ČR

Zasedání Akademické rady dne 19. března řídil předseda Akademie věd R. Zahradník.

Při informaci o závěrečném představení Akademické rady a o dalších aktuálních otázkách činnosti AV ČR (bod II) podal V. Pačes zprávu o materiálu "Současný stav výzkumu a vývoje v ČR a jeho srovnání se zahraničím", který připravila pracovní skupina Rady vlády ČR pro výzkum a vývoj a MŠMT. Zároveň seznámil přítomné se stanoviskem předsedy AV ČR k tomuto materiálu, v němž je především upozorněno na nízkou vypovídací hodnotu kvantitativních údajů, nepodloženou interpretaci získaných statistických dat a skutečnost, že elaborát nebere v úvahu kvalitu výstupů složek výzkumu.

Akademická rada schválila na návrh E. Palečka toto **složení volební komise pro doplňovací volby do Oborových rad GA AV ČR pro rok 1996** (bod V): prof. RNDr. E. Paleček, DrSc., /předseda/ (AR, BFÚ), Ing. M. Šolc, DrSc., /místopředseda/ (AR, ÚACH), PhDr. P. Charvát, CSc., (OÚ), RNDr. J. Kočka, DrSc., (FZÚ), RNDr. I. Macháček, CSc., (ÚEB), Ing. K. Pitterová (KNAV), RNDr. F. Rypáček, CSc., (ÚMCH), Ing. J. Sedláček, DrSc., (ÚMG), prof. PhDr. P. Spunar, CSc., (ÚKS), RNDr. J. Šlotová, CSc., (BFÚ).

Návrhy na udělení Cen Akademie věd ČR v roce 1996 (bod VI) uvedl R. Zahradník s tím, že vědecké rady pracovišť AV ČR předložily celkem 15 návrhů na udělení Cen AV ČR, z toho 5 návrhů na udělení Cen AV ČR pro mladé vědecké pracovníky. Všechny návrhy na udělení Cen AV ČR byly se zřetelem k vědeckému významu prací, k mezinárodnímu ohlasu a využití posuzovány ve vědních oblastech. V souladu se směrnicí Akademické rady č. 2/1995, která předpokládá každoročně udělovat maximálně tři Ceny AV ČR a tři Ceny AV ČR pro mladé vědecké pracovníky (do věku 35 let), byly po důsledném zvážení všech návrhů vybrány níže uvedené práce. O udělení navržených cen bylo rozhodnuto hlasováním.

AR udělila *Ceny Akademie věd ČR za vynikající výsledky velkého vědeckého významu*:

- Ing. Jiřímu Kadlecovi, CSc., a Dr. Ing. Janu Schierovi, vědeckým pracovníkům Ústavu teorie informace a automatizace AV ČR, za práci "Teorie a algoritmy rychlého a paralelního bayesovského zpracování signálů", s peněžitou odměnou 70 000,- Kč,
- doc. RNDr. Františku Vyskočilovi, DrSc., vědeckému pracovníkovi Fyziologického ústavu AV ČR, za práci "Molekulární podstata přenosu informace na nervosvalové synapsi", s peněžitou odměnou 50 000,- Kč,

V.

Akademický sněm ukládá Akademické radě AV ČR neprodleně usilovat o zařazení zaměstnanců vědy a výzkumu do okruhu osob taxativně uvedených v § 73 odst. 2 zákoníku práce.

VI.

Akademický sněm schvaluje zprávu Dozorčí komise Akademického sněmu za uplynulé období.

VII.

Akademický sněm

1. bere na vědomí zprávu o stavu prací na novelizaci Stanov Akademie věd ČR,
2. ukládá Akademické radě AV ČR dále sledovat vývoj podmínek pro příznivé dořešení novelizace Stanov AV ČR a ve vhodné chvíli předložit Akademickému sněmu příslušný návrh.

VIII.

Akademický sněm ve smyslu čl. 34 a 35 Stanov AV ČR jmenuje členem Vědecké rady Akademie věd ČR na zbytek funkčního období 1993 - 1997 PhDr. Vojtěcha Balíka, ředitele Národní knihovny České republiky.

• **PhDr. Anděle Horové**, vědecké pracovníci Ústavu dějin umění AV ČR, editore "Nové encyklopedie českého výtvarného umění", a týmu pracovníků Ústavu dějin umění AV ČR s nejrozsáhlejšími příspěvky: **PhDr. Rostislavu Šváchovi, CSc., PhDr. Mahuleně Nešlehové, PhDr. Heleně Lorenzové, CSc., PhDr. Naděždě Blažičkové-Horové, PhDr. Marii Judlové, PhDr. Michalu Šroňkovi, CSc., PhDr. Antonínu Dufkovi, PhDr. Petru Kratochvílovi, CSc.**, s peněžitou odměnou 100 000,- Kč.

AR dále udělila *Ceny Akademie věd ČR pro mladé vědecké pracovníky*:

• **Ing. Věslavu Michalíkovi, CSc.**, vědeckému pracovníkovi Ústavu jaderné fyziky AV ČR, za práci "Modelování struktury stopy ionizujících částic a jejich biologických účinků", s peněžitou odměnou 25 000,- Kč,

• **RNDr. Petru Nachtigalovi, PhD.**, vědeckému pracovníkovi Ústavu fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR, za práci "Teoretické studium interakce vodíku s povrchem křemíku", s peněžitou odměnou 25 000,- Kč,

• **PhDr. Vladimíru Havlíkovi, CSc.**, vědeckému pracovníkovi Filozofického ústavu AV ČR, za práci "Synergetika (návrh ke světu přírodních procesů)", s peněžitou odměnou 25 000,- Kč.

Návrhy na udělení **Cen Akademie věd ČR za popularizaci vědy v roce 1996** (bod VII) přednesl R. Zahradník a uvedl, že Tisková rada, Rada pro popularizaci vědy, Vědecká rada a vědecké rady pracovišť AV ČR předložily celkem 4 návrhy na udělení Cen AV ČR za popularizaci vědy. Rozhodnutí o udělení maximálně možného počtu tří cen bylo učiněno hlasováním.

AR udělila *Ceny AV ČR za popularizaci vědy*:

• **RNDr. Janu Munzarovi, CSc.**, vědeckému pracovníkovi Ústavu geoniky AV ČR, za soubor popularizační publicistiky v meteorologii, geografii a v oblasti životního prostředí, s peněžitou odměnou 10 000,- Kč,

• **PhDr. Světle Čmejrkové, CSc., prof. PhDr. Františku Danešovi, DrSc., PhDr. Zdeňku Hlavsovi, CSc., prof. PhDr. Jiřímu Krausovi, DrSc., a PhDr. Ivaně Svobodové**, týmu Ústavu pro jazyk český AV ČR – autorů rozhlasových pořadů "Rozmlouvání o češtině" a "Čeština dneška a zítřka", s peněžitou odměnou 20 000,- Kč,

• **doc. RNDr. Josipovi Kleczkovi, DrSc.**, vědeckému pracovníkovi Astronomického ústavu AV ČR, za celoživotní popularizaci astronomie a přírodních věd, s peněžitou odměnou 10 000,- Kč.

Návrh na udělení čestné medaile Akademie věd ČR (bod VIII), předložený vědeckou radou Fyziologického ústavu AV ČR, blíže zdůvodnili R. Zahradník a H. Illnerová.

AR udělila čestnou oborovou medaili J. E. Purkyně za zásluhy v biologických vědách prof. MUDr. Gertě Vrbové, D.Sc., profesorce vývojové neurobiologie, Department of Anatomy and Developmental Neurobiology, University College, Velká Británie.

Návrh rozdělení finančních příspěvků AV ČR na vydávání časopisů v roce 1996 (bod IX) podrobně zdůvodnili J. Palouš a P. Spunar. Mj. bylo uvedeno, že celkové požadavky na dotace vydávaných časopisů výrazně převyšily schválenou částku 10 mil. Kč. Navržením výše příspěvků byla pověřena Ediční rada, která podle kritérií stanovených Akademickou radou redukovala požadavky na příspěvky se zřetelem na určenou výši finančních prostředků. V diskusi byla oceněna práce spojená s přípravou návrhu. Bylo však konstatováno, že předložené tabulky nemají plnou vypovídací schopnost, a proto je třeba do budoucna provést v Ediční radě analýzu struktury časopisů vydávaných v AV ČR a jejich ekonomického zajišťování, kterou by se měla zabývat Akademická rada ještě před přípravou návrhu rozpočtu AV ČR na rok 1997. Vzhledem k objektivní potřebě posílit příspěvek na vydávání časopisu Vesmír v roce 1996 bylo dohodnuto provést dílčí snížení navrhovaného příspěvku u některých časopisů a navržené výše rezervy.

AR schválila rozdělení finančních příspěvků jednotlivým časopisům v roce 1996 podle předloženého návrhu s úpravami a vyslovila souhlas s tím, aby nerozdělené finanční prostředky ve výši 100 tis. Kč byly ponechány jako rezerva pro nepředvídané výdaje pro vydávání časopisů. AR dále vzala na vědomí tíživou finanční situaci časopisů s tím, že k ní bude podle možností AV ČR přihlížet při budoucím rozhodování o příspěvku pro tuto oblast a uložila J. Paloušovi (Ediční radě), aby na zasedání Akademické rady v podzimních měsících předložil komplexní analýzu struktury a ekonomického zajištění časopisů vydávaných v AV ČR.

Návrh smlouvy o zřízení a provozování společného pracoviště vývojové biologie uzavírané mezi Přírodovědeckou fakultou UK, Ústavem molekulární genetiky AV ČR a Ústavem živočišné fyziologie a genetiky AV ČR (bod XI) uvedla H. Illnerová.

AR vyslovila souhlas s uzavřením této smlouvy a pověřila H. Illnerovou, aby ji jménem Akademické rady potvrdila.

Projednání výsledků konkursu na zahraniční cesty do Belgie v roce 1996 v rámci nově uzavřené dohody o vědecké spolupráci mezi AV ČR a N.F.W.O. Belgie – Flandern (bod XII) zdůvodnil J. Niederle.

AR schválila výsledky konkursu na zahraniční cesty pracovníků AV ČR v roce 1996 v rámci nově uzavřené dohody.

Informace o nedostacích zjištěných při kontrolách na pracovištích AV ČR v roce 1995 a o stavu plnění opatření k nápravě (bod

XIII) blíže zdůvodnili R. Zahradník a J. Lenz. V diskusi byla oceněna práce kontrolního odboru, jehož revize slouží k celkovému zkvalitnění hospodaření Akademie.

AR vzala na vědomí informaci o nedostacích zjištěných při kontrolách na pracovištích AV ČR v roce 1995 a o stavu plnění opatření k nápravě. Dále uložila R. Zahradníkovi informovat dopisem ředitele pracovišť AV ČR o nedostacích zjištěných při kontrolách v roce 1995 včetně upozornění na jejich odpovědnost za hospodaření ve smyslu čl. 51 Stanov Akademie a vyzvat ředitele pracovišť AV ČR, aby zajišťovali stabilizaci pracovníků technickohospodářských správ a zkvalitňování jejich činnosti a aby přispívali ke zvýšení rozpočtové a finanční kázně, k dodržování zásad účelového financování vědecké činnosti a zásad řádné správy svěřeného majetku.

Rozbor hlavních poznatků z vyřizování stížností, oznámení a podnětů podaných na pracovištích AV ČR v roce 1995 (bod XIV) uvedli R. Zahradník a J. Lenz.

AR vzala na vědomí rozbor hlavních poznatků z vyřizování stížností, oznámení a podnětů podaných na pracovištích AV ČR v roce 1995 a uložila R. Zahradníkovi zabezpečit, aby kontrolní odbor KAV využíval poznatků získaných z vyřizování stížností, oznámení a podnětů pro zaměření kontrolní činnosti na pracovištích AV.

Návrh na složení komise pro obsazení funkce ředitele Matematického ústavu AV ČR (bod XVI) uvedl M. Mareš.

AR jmenovala výběrovou komisi pro výběr ředitele Matematického ústavu AV ČR ve složení: předseda RNDr. M. Mareš, DrSc., (AR, ÚTIA), prof. RNDr. M. Fiedler, DrSc., (ÚIVT), doc. RNDr. P. Hájek, DrSc., (ÚIVT), doc. RNDr. M. Hušek, DrSc., (MFF UK), doc. RNDr. J. Jarník, CSc., (Pedagog. fak. UK), RNDr. P. Krejčí, CSc., (MÚ), doc. Ing. V. Kučera, DrSc., (ÚTIA), prof. RNDr. J. Kurzweil, DrSc., (MÚ), prof. RNDr. I. Netuka, DrSc., (MÚ UK), prof. RNDr. A. Pultr, DrSc., (MFF UK), prof. RNDr. J. Smítal, DrSc., (Filozoficko-přírodovědecká fakulta Opava).

O návrhu na převzetí záštity nad sympoziem k 250. výročí založení Societas incognitorum a mezinárodní vědeckou konferenci u příležitosti výročí Otmara Vaňorného (bod XVII/1) informoval P. Kratochvíl.

AR vyslovila souhlas, aby předseda AV ČR R. Zahradník převzal záštitu nad těmito významnými akcemi s mezinárodní účastí. □

Čestná oborová medaile F. Pošepného

Medaile byla zřízena Československou Akademií věd dne 12. ledna 1967 k ocenění vynikajících výsledků vědecké práce v oblasti geologie. Od roku 1993 ji uděluje Akademie věd České republiky.

František Pošepný (1837-1895) je nejznámějším představitelem české geologie konce minulého století. Všeobecně je pokládán za klasika ložiskové nauky a za jednoho ze zakladatelů moderní teorie rudných ložisek. V jeho pracích je poprvé definována metasomatóza jako významný ložiskotvorný proces.

Jeho dílo představuje více než sto vědeckých prací, mezi nimiž jsou rozsáhlé monografie, které dodnes slouží za vzor vědeckého přístupu k základním problémům ložiskové geologie. Nejvýznamnější z nich je monografie The Genesis of Ore Deposits, která poprvé postavila klasifikaci rudných ložisek na genetický základ. Tato práce proslavila F. Pošepného, který byl jmenován čestným členem vrcholné americké organizace ložiskových geologů a inženýrů American Institute of Mining Engineers v Chicagu.

Autorem výtvarného návrhu medaile F. Pošepného je akad. sochař a medailér **Milan Knobloch** (nar. 1921), žák profesorů J. Laudy a O. Španiela. Tím, že do předávané medaile je vyryto jméno jejího nositele, stává se individuálním uměleckým předmětem.

Nositeli čestné oborové medaile F. Pošepného jsou například:

prof. Josef Vachtl 1968
prof. Ch. H. Behre (USA) 1968
Dr. Ladislav Čepěk 1969
prof. Hisashi Kuno (Japonsko) 1969
prof. V. I. Smirnov (Sov. svaz) 1969
prof. Quido Záruba 1974
prof. Vladimír Pokorný 1977
prof. Petr Černý (Kanada) 1993
prof. Jiří Krupička (Kanada) 1993

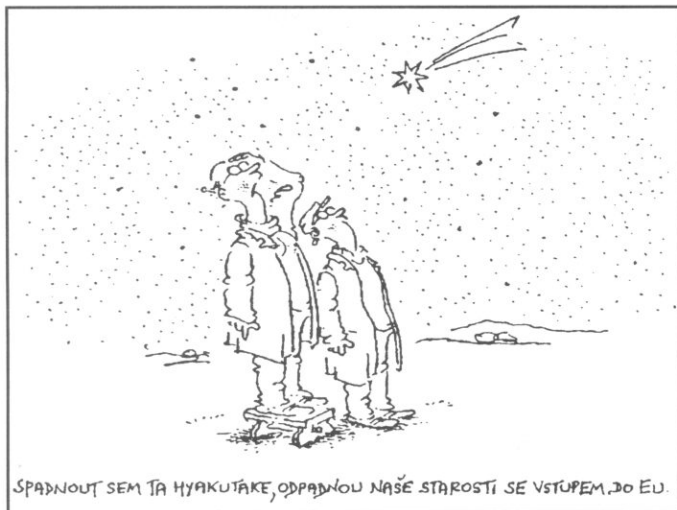
ZE ŽIVOTA ÚSTAVŮ

Kometa C/1996 B2 (Hyakutake) v blízkosti Země

Kometa C/1996 B2 byla objevena 30. ledna 1996 japonským amatérským astronomem, jehož jméno je (v anglické transkripci) **Yuji Hyakutake**, a to vizuálně binokulárem 25x150. V té době se nacházela ve vzdálenosti 2,0 a.j. od Slunce a 1,8 a.j. od Země. (a.j.=astronomická jednotka=střední vzdálenost Země Slunce=149,6 milionu kilometrů). Její jasnost odpovídala 10. hvězdné velikosti, a byla tedy viditelná malými dalekohledy.

Výpočet dráhy komety C/1996 B2 (Hyakutake) z pozičních měření provedených po objevu ukázal, že kometa projde v neobvykle malé vzdálenosti od Země – 25. března 1996 bude ve vzdálenosti pouze 0.102 a.j., její celková jasnost bude odpovídat nejjasnějším hvězdám na obloze (1. hvězdná velikost) a z území České republiky bude viditelná celou noc vysoko nad obzorem. Aktivita komety C/1996 B2 (Hyakutake) je srovnatelná s aktivitou Halleyovy komety. Jedná se o rekordně těsné přiblížení takto jasného tělesa k Zemi od roku 1556, pro Zemi však od něj žádné nebezpečí nehrozí.

Po maximálním přiblížení k Zemi 25. 3. se bude kometa od nás vzdalovat, avšak dále se bude přibližovat ke Slunci. Po celý duben bude stále viditelná pouhým okem na večerní obloze nad severozápadním obzorem. Díky zvyšující se aktivitě se v dubnu pravděpodobně vyvine i výrazný chvost, a kometa by se tak mohla stát zajímavým objektem i pro laickou veřejnost. Nejblíže ke Slunci (v periheliu) bude 1. května 1996, a to ve vzdálenosti 0,23 a.j., což je opět poměrně blízko. V té době však již nebude vzhledem k úhlové blízkosti Slunci ze Země pozorovatelná.

ŠPARNOUT SEM TA HYAKUTAKE, ODPARNOUT NAŠE STAROSTI SE VSTUPEM DO EV.

Výzkum komety C/1996 B2 (Hyakutake) je unikátní tím, že máme poprvé v moderní historii možnost sledovat velmi aktivní kometu širokou škálou přístrojů umístěných na povrchu Země z tak malé vzdálenosti. Kosmické sondy sice již zkoumaly podobně jasnou Halleyovu kometu ještě detailněji, jejich mise však trvala krátce (průlet kolem jádra komety se odehrál během několika hodin) a nesly také jen omezený sortiment přístrojů.

Komety jsou pozůstatky prapůvodních planetasimál, z nichž se tvořila tělesa sluneční soustavy a jejich výzkum je tedy významný z hlediska poznání historie planety Země. Přispěly významně také ke vzniku života na Zemi, a to především vodou v nich obsaženou (naprostá většina vody na povrchu Země zřejmě pochází z komet) a pravděpodobně také organickými látkami.

Pracovníci Astronomického ústavu AV ČR se do výzkumu komety C/1996 B2 (Hyakutake) zapojili především pozičními měřeními nezbytnými k určení a předpovědi její dráhy. Pozorování probíhají ve spolupráci s Minor Planet Center, Smithsonian Astrophysical Observatory, Cambridge, Massachusetts. **Observatoř v Ondřejově** získala jedny z prvních poobjevových měření této komety, což přispělo ke včasnému zjištění a předpovědi jejího blízkého průletu kolem Země. Poziční měření, doplněná o určování celkové jasnosti komety, pokračují na ondřejovské observatoři i během těsného přiblížení. Vysoká jas-

nost objektu a jeho relativně rychlý pohyb zapříčiňují, že jde o nejceněnější, ale také nejobtížnější část úkolu pozičního sledování tohoto tělesa. Vzhledem ke stále rostoucímu jasu komety je pravděpodobné, že přesná poziční měření budou získána jen na speciálně vybavených pracovištích, mezi něž patří i observatoř v Ondřejově.

Na základě již provedených měření je dle výpočtu B.G. Marsdena z Minor Planet Center zřejmé, že nejde o první přiblížení této komety ke Slunci. Kometa C/1996 B2 již nejméně jednou kolem Slunce prošla, a to přibližně před 9 tisíci lety. Nejde tedy o dynamicky zcela nové těleso. K dalšímu návratu této komety dojde asi po 17 tisíci letech, k přesnějšímu určení vývoje její dráhy jsou však nezbytná další měření. -ou-

Minirozhovor

Na nejsilnější zážitky z nedávné cesty do Japonska jsme se zeptali doc. RNDr. Blanky Říhové, DrSc., místopředsdkyně Rady pro zahraniční styky Akademie věd České republiky.

Na pozvání The Japan Society for the Promotion of Science - JSPS - jsem se s prof. Ing. Jiřím Niederlem, DrSc., předsedou RZS a s představiteli akademických institucí Polska, Slovenska, Maďarska, Bulharska a Rumunska zúčastnila několikadenního zasedání nazvaného "JSPS Forum pro vědeckou kooperaci se zeměmi střední a východní Evropy". Účelem tohoto zasedání bylo seznámit účastníky s novými možnostmi vědecké spolupráce. Japonská vláda se koncem loňského roku rozhodla výrazně zesílit podporu vědy a techniky. Uvědomila si totiž, že bez investic do vědy a techniky by Japonsko během několika let mohlo ztratit desítky let ve vědeckotechnickém pokroku. Definovala proto úlohu státu při realizaci této podpory, rozhodla o preferovaných oblastech vědy, naznačila směry mezinárodní spolupráce a určila, jak má být zajištěna výchova mladých vědeckých pracovníků.

Jaké finanční prostředky je japonská vláda ochotna pro splnění tohoto programu uvolnit?

Základním pravidlem je postupné výrazné zvyšování fondu na podporu vědy a techniky. Tak například JSPS – partnerská organizace AV ČR – získává prostředky na svou činnost přes japonské Ministerstvo vzdělání, vědy, sportu a kultury – MONBUSHO. V letošním roce došlo k výraznému zvýšení těchto prostředků, a to na dvojnásobek loňské částky, tedy na 263 milionů dolarů. Největší část těchto peněz bude věnována na zvýšení počtu stipendijních míst, na vybavení vědeckých pracovišť a na mezinárodní spolupráci.

O jaké formy mezinárodní spolupráce jde?

Japonsko má mimořádný zájem o společné projekty a je ochotno podporovat nejen stáže zahraničních vědeckých pracovníků, ale také stáže PhD studentů a dokonce i studium cizinců na vlastních univerzitách.

-hzk-

Nový preparát z ÚOCHB

Český preparát proti virovým infekcím schválen výborem FDA ve Spojených státech.

Výbor expertů americké FDA (Food and Drug Administration) – nejvyššího orgánu pro schvalování nových léčiv – jednohlasně schválil po šestihodinovém jednání **15. března 1996** žádost farmaceutické firmy Gilead Sciences z Kalifornie o povolení nového léku **Vistide®** k léčbě cytomegalovirové retinitidy. Virus napadá buňky oční sítnice, které přenášejí světelné popudy do mozku a tím umožňují vidění. Proti této chorobě nebyl zatím účinný lék.

Vistide® je první léková forma preparátu s generickým názvem **Cidofovir**, objeveného skupinou vedenou RNDr. Antonínem Holým, DrSc., v Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR v programu výzkumu nukleotidových antimetabolitů. Tento projekt probíhá přibližně 10 let se spoluúčastí virologického pracoviště Katolické univerzity v Leuvenu, vedeného profesorem **De Clercqem**. Výsledkem této spolupráce je objev nového typu léčiv proti velké skupině virových onemocnění. Licenci na další vývoj těchto preparátů získala americká firma **Gilead Sciences**. Ve spektru působnosti těchto látek jsou tzv. DNA viry, které

působí např. genitální herpes, opary, encefalitu novorozenců, pásový opar, adenovirové oční infekce, mononukleózu i již zmíněné cytomegalovirové infekce, z dalších pak hepatitida B a mimořádně nebezpečný, často malignizující virový papilom (virové bradavice). Na všechna tato onemocnění má **Cidofovir** vysoký účinek. K závěru se blíží úspěšná studie léčení genitálního herpetického onemocnění **Cidofovirem** a probíhá klinická studie s léčením virového papilomu.

-ah-

Představujeme ústavy Akademie věd ČR

Filozofický ústav AV ČR

Filozofický ústav AV ČR vznikl v roce 1990 obnovením původního Filozofického ústavu ČSAV, který byl zrušen totalitním režimem v roce 1970. Obnovený ústav navázal na pozitivní výsledky bývalého FLÚ, kde v 60. letech pracoval mimo jiné Jan Patočka, stejně jako na tradici svobodného filozofického myšlení, které se v době totalitního systému vyvíjelo především mimo oficiální akademické instituce.

Badatelské skupiny

Filozofický ústav je strukturován do následujících badatelských skupin:
 Filozofie 20. století (doc. PhDr. Jiří Pechar)
 Filozofie vědy a jazyka (PhDr. Petr Kořátko, CSc.)
 Dějiny starší české a evropské filozofie (PhDr. Vilém Herold, CSc.)
 Dějiny novější české a evropské filozofie (PhDr. Miroslav Pauza, CSc.)
 Komeniologie (PhDr. Martin Steiner)
 Logika (PhDr. Petr Kolář, CSc.)
 Kabinet pro teoretická studia (Ing. Ivan Chvatík)
 Kabinet pro studium vědy, techniky a společnosti (prof. PhDr. Ladislav Tondl, DrSc.)
 Středisko pro výzkum sociálně kulturní plurality (prof. PhDr. Jaroslav Krejčí, CSc.)
 Individuální vědecké projekty (skupina řízená vedením ústavu)
 Knihovna (skupina řízená vedením ústavu).

Vědecká činnost FLÚ

je od jeho obnovení zaměřena na dlouhodobé výzkumné projekty, významné pro rozvoj filozofie a příbuzných disciplín (komeniologie, logika), které nemohou být komplexněji řešeny na jiných pracovištích a jejichž zpracování je potřebné jak z hlediska rozvíjení filozofie a její kritické funkce v naší zemi, tak i z hlediska rozvoje naší národní kultury. Úkoly řešené FLÚ lze rozdělit do dvou tematických okruhů. Jeden tvoří problémy současné filozofie a aktuální filozofické aspekty logiky a teorie vědy, druhý dějiny českého filozofického myšlení a jejich evropského resp. světového kontextu.

Edice

Filozofický ústav vyvíjí nezávislou ediční činnost v oblasti odborných periodik (*Filozofický časopis*, *Acta Comeniana*, *From the Logical Point of View*) a v oblasti neperiodických publikací (původní filozofická literatura a překlady, od roku 1993 péči vlastního nakladatelství FILOSOFIA). Uveďme alespoň sborník *Petr Kořátko, John Biro (Ed.) Frege: Sense and Reference One Hundred Years Later*, Kluwer Academic Publishers, Dordrecht-Boston-London 1995, 209 str., obsahující 14 nejvýznamnějších příspěvků, přednesených čelními světovými představiteli analytické filozofie na konferenci pořádané Filozofickým ústavem AV ČR v roce 1992 v Karlových Varech.

Spolupráce s vysokými školami

Převážná část pracovníků ústavu se podílí na vysokoškolské výuce filozofie a problémů spjatých s významem filozofie a humanitních věd. Na dlouhodobé pracovní pobyty ve FLÚ jsou přijímáni i pracovníci vysokých škol. Ústav poskytuje vysokoškolským studentům možnost seznámit se s prací v oboru, v rámci spolupráce s vysokými školami jsou připravovány vysokoškolské učebnice.

René Descartes, *Geometrie*, (titulní list).

K světovému výročí, kterým je narození francouzského filozofa, matematika, fyzika a fyziologa Reného Descarta (1596-1650), připravuje FLÚ spolu s FF UK a CEFRES v září sympozium *Descartes ve filozofii*. Dále chystá 10. mezinárodní sympozium Logika 96, mezinárodní pražské kolokvium *The Nature of the Truth*, V. karlovarské sympozium *Interpreting Davidson* a další akce.

Mezinárodní spolupráce ústavu

V řadě tematických okruhů rozvíjí FLÚ svou vědeckou aktivitu ve spolupráci se zahraničními institucemi. Významným projektem byly mimo jiné *Dějiny německé a rakouské filozofie v českých zemích 1800-1938* či *Tradition and Present Problems of Czech Political Culture*, řada sympozií Logika 90, 91, 92, 93, 94 i projekty komeniologického výzkumu, stejně jako spolupráce s *Asociací Jana Husa v Paříži*.

Vědecké konference FLÚ

Z množství konferencí a sympozií, uspořádaných v letech 1990-1995, jmenujme namátkou: vědeckou konferenci *T.G. Masaryk a dnešek* v Liblicích či *Martin Heidegger a filozofie*, mezinárodní konferenci *Science and Social Values*, dále *Object, Identity, Identification*, sympozium *Návrat etiky*, mezioborový seminář *Symbol v lidském vnímání, myšlení a vyjadřování*, I. karlovarské sympozium *Sense and reference*, seminář *Intuice ve vědě a filozofii*, sympozium *Problémy evoluční etiky*, mezinárodní kolokvium *On the Nature of Argument*, IV. karlovarské sympozium *Questions from Quine*, seminář *Realismus ve vědě a filozofii* a další.

Služby širší veřejnosti

Pomocným vědeckým pracovištěm je filozofická a sociologická knihovna, která zabezpečuje knihovnické a vědeckoinformační služby. Spravuje knižní, časopisecký a informační fond FLÚ a SOÚ. Knihovna má dnes 100 000 svazků a odebírá několik set domácích a zahraničních vědeckých časopisů.

Sylva Daníčková

Filozofický ústav AV ČR
 Jilská 1, 110 00 Praha 1
 ředitel PhDr. Milan Mráz, CSc.
 telefon 24 22 09 79-82, 24 22 09 92
 fax 24 22 02 57

Perspektiva prevence AIDS?

"Nevěřili jsme svým výsledkům a tak jsme pokusy opakovali znovu a znovu", píše v listopadu 1995 v prestižním časopise Science Dr. Tsai z Washingtonského centra pro výzkum primátů v Seattlu. "Ale byla to přece jen pravda. Ta látka je prostě nejúčinnější ze všeho, co jsme tu kdy měli."

Zpráva uveřejněná v časopise Science se týká nové látky, která má zatím laboratorní označení (R)-PMPA. Je to preparát, objevený na Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR v rámci výzkumu, prováděného ve spolupráci s Rega Institute for Medical Research Katolické univerzity v Leuvenu (Belgie). Účinek této látky proti retrovirům, především proti původcům AIDSu (virům HIV) v laboratorním modelu, jsme znali už delší dobu. Po potvrzení její nízké toxicity byla vybrána pro další studium. Jakmile jí bylo připraveno dostatečné množství, byly zahájeny rozsáhlé a dlouhodobé pokusy, tzv. preklinické studie. Publikované výsledky se týkají jejího účinku na onemocnění způsobené imunitní nedostatečností opic, které je vyvoláno virem blízkce příbuzným HIV (tzv. SIV) a je nejbližším modelem AIDSu.

Studie nejen potvrdila očekávání z předchozích laboratorních zkoušek, že látka (R)-PMPA brání rozvoji onemocnění a objektivně zlepšuje stav infikovaných zvířat ve srovnání s kontrolní neléčenou skupinou. Důvodem k nadšení autorů studie, která ihned vyvolala velkou odezvu odborného i denního tisku v USA, bylo zjištění, že látka podávaná podkožně opicím (makakům) před infekcí virem i krátce po infekci virem SIV spolehlivě zabránila rozvoji infekce. U všech neléčených zvířat se přitom nemoc projevila.

Proč je o látku (R)-PMPA takový zájem?

Mezi rizikové skupiny z pohledu možné infekce virem HIV nepatří jen homosexuálové, narkomani nebo prostitutky, případně hemofilici. Infikovat se mohou zdravotníci pracovníci, kteří přicházejí do styku s pacienty, nakaženými virem HIV, i ostatní lékaři a zdra-

voťnický personál, který přichází do styku s lidskou krví a krevními preparáty. Kontaminaci a infekci při drobném poranění nelze samozřejmě vyloučit a průkaz infekce je možný až po dlouhé době. Proto se volá po léku, který by pravděpodobnost infekce snížil nebo ji vyloučil. Léku, který by bylo možné užít po poranění (nebo po neuvážené ztrávené noci).

Takovou schopnost nemá v potřebné míře žádný z preparátů schválených pro použití k léčbě AIDSu (Retrovir, Didanosin, Stavudin, atd.). Zda bude tím pravým řešením preparát (R)-PMPA, objevený v naší pražské laboratoři, to je samozřejmě otázka, jejíž zodpovězení si vyžádá ještě mnoho času, úsilí a prostředků.

Objev nových protivirových léčiv – anti-metabolitů – nevznikl na ÚOCHB AV ČR náhodou. Není to také první lék, který z tohoto ústavu vzešel. Již několik let probíhají úspěšné klinické studie s několika slibnými látkami z rozsáhlé skupiny originálních sloučenin, které byly v ÚOCHB v Praze vyvinuty **RNDr. Antonínem Holým, DrSc., a jeho spolupracovníky**. Mají kancerostatický, antiprotozoální (proti malárii a spavé nemoci) účinek – především jsou to však významná virostatika.

Léky byly objeveny spoluprací pražského pracoviště s virologickým centrem v **Rega Institute for Medical Research Katolické univerzity v Leuvenu (Belgie)**. Pracoviště vede známý **profesor Erik De Clercq**, který tam vybudoval světově unikátní rozsáhlé testovací kapacity pro nejrůznější lidské virové patogeny i jejich příbuzné modely. Naše látky mohou mít značnou perspektivu: jsou účinné tam, kde ostatní preparáty selhávají, těžko proti nim vzniká rezistence, mají neuvěřitelně široké spektrum zásahu. Jejich princip se pochopitelně stal středem zájmu farmaceutického průmyslu a jeho vývojových laboratoří.

Vlastníkem licence těchto virostatik je farmaceutická firma **Gilead Sciences v Kalifornii**. *Cidofovir* (HPMPC) byl v roce 1995

schválen v USA jako preparát **Vistide®** pro klinické použití u pacientů s AIDSem proti cytomegalovirové retinitidě, oční infekci, která působí oslepnutí pacientů v poslední fázi choroby. V blízké době se očekává jeho povolení v USA i Evropském společenství, a to jak v současné injekční formě, tak i ve formě krémů a očních kapek proti infekcím vyvolaným herpes virem a adenovirem.

V pokročilém stadiu klinických zkoušek je další preparát, **Adefovir (PMEA)**, a jeho tabletová forma. Obě je perspektivní při léčbě samotné imunitní nedostatečnosti organismu, vyvolané virem HIV.

Paradoxní je, že máme jisté problémy s rozhodováním, co se má stát s dalšími velmi účinnými látkami, které jsme nedávno objevili. Je jich příliš mnoho a nějakou selekci je tedy nutno provést. Další vývoj je příliš nákladný a náročný na čas.

Prostředky, které lze na tento výzkum vynaložit z rozpočtu Akademie věd a ústavu, jsou zcela nedostatečné. Žádný výzkumný program na ÚOCHB by dnes nemohl existovat bez podpory našich a zahraničních grantových agentur. Náš výzkum získal nejen četné granty Státní grantové agentury a Grantové agentury AV ČR, ale i významnou podporu Evropského společenství (COST, PECO), grant americké Společnosti pro výzkum AIDSu a další formy pomoci.

V oboru tak náročném jako je medicíně chemie (chemie, která se zabývá racionálním vývojem nových léčiv) je nezbytné spojit práci různých vědních profesí. Proto je nutné spolupůsobení biochemického výzkumu, který může dát na uvedené otázky odpověď. V ÚOCHB je taková spolupráce tradicí. Studie mechanismu účinku nových virostatik, prováděné skupinou vedenou **RNDr. I. Votrubou, CSc.**, mají pro práci rozhodující význam. Komplexního studia se dále účastní tým vědeckých pracovníků na 2. Lékařské fakultě UK v Praze pod vedením **RNDr. B. Otové, CSc.**, imunologickým studiem se zabývá ve Farmakologickém ústavu AV ČR v Praze **RNDr. Z. Zidek, CSc.**, další projekty jsou řešeny v Curychu a Basileji. Základní je součinnost se zmíněným partnerským ústavem Katolické univerzity v Leuvenu, která již trvá celých dvacet let.

RNDr. Antonín Holý, DrSc.

ZPRÁVY – OZNÁMENÍ

Sociologický ústav AV ČR

Ředitel Sociologického ústavu AV ČR přijme **ekonomického náměstka**.

Požadavky: VŠ, uživatelská znalost práce s PC.

Vítána: znalost AJ a praxe v rozpočtové organizaci.

Nástup možný ihned.

Informace v SoÚ AV ČR, Jilská 1, Praha 1, tel. 24 22 89 33, 24 22 02 56, u pí. Pokorné.

Ústav fyziky atmosféry AV ČR

Ředitel Ústavu fyziky atmosféry AV ČR vypisuje **konkurz na místo vědeckého nebo odborného pracovníka v oboru meteorologie** s odborným zaměřením na matematické modelování procesů mezosynoptického měřítka. Předpokládáný nástup květen, resp. červen 1996. Písemné přihlášky zasílejte k rukám ředitele ÚFA AV ČR, Boční II/1401, 141 31 Praha 4. □

Slavnostní večer

Nakladatelství Academia a Společnost Franze Kafky pořádají hudebně-literární večer u příležitosti vydání knihy Heinze Beckera **GIACOMO MEYERBEER**, kterou vydává nakladatelství Academia. V programu večera ukázkou z knihy přednese Rudolf Pellar, zpěv Sylva Čmugrová, posluchačka AMU (ze třídy doc. Magdalény Hajóssyové), klavírní doprovod Jaroslav Šaroun, Ladislava Kvapilová. Hudebně literární večer se koná ve středu 24. 4. 1996 v 18.00 hodin ve společenském sále Společnosti Franze Kafky, 2. patro, Staroměstské nám. 22, 110 01 Praha 1. □

GLÚ AV ČR

Geologický ústav AV ČR nabízí k bezplatnému převodu neupotřebitelného majetku ostatním pracovištím: opotřebovaný užitkový automobil Škoda 1203 – combi, rok výroby 1985, najeto 192 500 km, pořizovací cena 135 248,- Kč. Od 1. 11. 1995 propadlé OTP. Opravy nutné (brzdy, včetně posilovačů, elektroinstalace, nosníky karosérie včetně podlahy).

Informace podá p. Karel Jeřábek nebo Ing. Gottstein, telefon 24311421. □

Věda kontra iracionalita

Tiskový odbor AV ČR a Občanské sdružení Sisyfos pořádají další přednášku z cyklu "Věda kontra iracionalita" ve čtvrtek 18. dubna od 17.30 hod. v místnosti č. 206 Kanceláře AV ČR, Národní 3. Prof. MUDr. Jiří Heřt, DrSc., bude přednášet na téma "Parapsychologie a psychotronika". V přednášce RNDr. Ludka Nerada, CSc., nazvané "První sjezd strany mírného pokroku v mezích poznatelnosti světa; telepatie a telekineze", půjde o poučení z krizového vývoje obecného povědomí v oblasti nadpřirozených schopností člověka.

16. května od 17.30 hod. v místnosti č. 206 Kanceláře AV, Národní 3 budou RNDr. J. Grygar, CSc., a Ing. K. Pacner přednášet na téma "UFO – ufologie – ufománie". □

Semináře Cerge-Ei

V dubnu 1996 pořádá Cerge-Ei následující semináře:

1. dubna, prof. Ian Preston (University College London) Estimation of Household Demand Systems using Unit Values with an Application to Czech Data,

11. dubna, prof. Paul Klemperer (Oxford University) Markets with Consumer Switching Costs,

18. dubna, Dr. Erwin Amann (University of Dortmund) The Robustness of a Sophisticated Mutant in an Evolutionary Model of Cooperation,

29. dubna, prof. Fabio Sdogati (Politecnico di Milano) Outward processing traffic between EU and Central and East European Countries.

Všechny semináře jsou vedeny v angličtině na adrese: Politických vězňů 7, Praha 1, místnost číslo 7 (II. poschodí), začátek 16.30 hod.

Zajímavosti ze světové vědy

Na urychlovači v ženevském CERNu se mezinárodnímu týmu vědců podařilo vytvořit devět atomů antivodíku, které jsou zrcadlovým obrazem normálních atomů vodíku a mají záporná jádra a kladné obaly. Vznikly zachycením pozitronů na letících antiprotonech a jejich krátkodobá existence byla prokázána na základě signálů v soustavě detektorů částic. Vědci nyní budou usilovat o vytvoření a zachycení většího počtu nízkoeenergetických atomů antivodíku v magnetické pasti tak, aby přesným měřením jejich optických charakteristik bylo možno ověřit, zda atomy antivodíku a normálního vodíku jsou vzájemně dokonale symetrické. *Phys. Lett.B, únor, 1996*

Ústav GSI v Darmstadtu plně využívá svého zařízení k urychlování těžkých iontů k přípravě stále těžších (supertěžkých) prvků ležících v periodické soustavě daleko za hranicí uranu. Ty vznikají při fúzi energetických středně těžkých jader (např. niklu nebo zinku) s terčovými jádry např. olova. Před dvěma lety se v tomto ústavu podařilo připravit (dosud nepojmenované) prvky s atomovými čísly 110 a 111 a nyní podle nejnovějších zpráv navíc i jediný atom prvku 112 s hmotnostním číslem 277. Ten se po době života rovné zlomku tisícin sekund vyzářením částic alfa přeměňuje postupně na prvky lehčí.

New Scientist, březen, 1996

Norští vědci se obávají, že by do těl ryb v severním Atlantiku mohly proniknout radioaktivní látky z jaderných odpadů, které byly nevhodným způsobem likvidovány potopením v mělkých mořích podél břehů Nové Země. Odhaduje se, že celková aktivita těchto odpadů je více než stokrát vyšší ve srovnání s aktivitou uvolněnou při havárii v Černobylu. Ledové kry vzniklé v Karském moři jsou podle satelitních snímků hnány přes Barentsovo moře do severního Atlantiku a představují cestu, kterou by v budoucnu mohla být zavlečena aktivita do ekosystému Severního moře.

New Scientist, březen, 1996
-jch-

ZAHRAŇIČNÍ KALEIDOSKOP

Francouzská akademie věd připravuje s pomocí nadace Rhône-Poulenc na konec listopadu 1996 konferenci cca 50 elitních evropských fyziků, chemiků a biologů ve věku do 40 let. AV ČR byla požádána o nominaci devíti kandidátů, které považuje za mimořádně talentované. Své návrhy laskavě adresujte I. a II. oblasti věd v Kanceláři AV ČR, Národní 3, 111 42 Praha 1.

Ministerstvo pro vědu a výzkum Baden-ska-Würtemberska nabízí na zimní semestr, event. školní rok 1996–1997 stipendia pro doktorandy bez omezení oboru a pro studenty germanistiky. Informace je uložena u Ing. Solnickové v Kanceláři AV, tel. 24240560. Přihlášky přijímá Akademická informační agentura (A. Vávrová, Senovážné náměstí 26, 111 21 Praha 1, fax 2422 9697) do 15. května 1996.

Letní univerzita, program Středoevropské univerzity v Budapešti, nabízí v červenci t.r. 2 – 4 týdenní intenzivní kurzy pro univerzitní učitele a vědecké pracovníky v humanitních a společenských vědách (všechny v angličtině). Program je uložen v sekretariátu Dr. Herolda v Kanceláři AV, Národní 3, Praha 1.

Čínská akademie společenských věd pořádá společně s Polskou AV v říjnu 1996 v Pekingu a jižní Číně desetidenní mezinárodní sympozium o hospodářské transformaci ve střední a východní Evropě a v Číně. Oznámení je uloženo v Kanceláři AV u Dr. Tesařové, tel. 24240560. Přihlášky se přijímají do 30. dubna, texty přednášek do 31. května.

Program Gordonových konferencí (biologie, fyzika, chemie, červen – říjen 1996), které se budou konat v USA, Itálii, Anglii, Japonsku a ČR, je na kontaktní adrese.

International Conference on Sustainable Use of Biological Resources se bude konat 26.–29. srpna v Budapešti v rámci výstavy a veletrhu NATUREXPO 96. Oznámení je k nahlédnutí u Dr. E. Jelínkové v Kanceláři AV, Národní 3, Praha 1.

9. konference o astronautice CASI se bude konat v Ottawě 12.–15. listopadu 1996.

UNESCO, ICSU a Third World Academy of Sciences nabízejí pro rok 1997 krátkodobá stipendia (1–3 měsíce) v oborech matematika, fyzika, chemie, biologie a geologie. Žádosti by měly dojít do Paříže před 15. 9. 1996

Časopis Evropské komise **CORDIS** focus s přehledy připravovaných konferencí a symposií je k nahlédnutí na kontaktní adrese.

Přehled vědeckých institucí a vysokých škol v Kyrgyzstánu (s adresářem) je uložen v Kanceláři AV u Ing. Solnickové, tel. 24240560. *Není-li uvedeno jinak, je původní zdroj informace k nahlédnutí u paní A. Štyřové, Kancelář AV ČR, Národní 3, Praha 1, tel. 24 22 03 84, l. 480.*

International Cell Research Organization (ICRO-UNESCO)

Institut National de Recherche Scientifique et Technique v Tunisu pořádá ve dnech 4.–19. října **Mezinárodní teoretický a praktický kurs o biologické fixaci dusíku**.

Témata kurzu: Rhizobium – techniky manipulace, studium genetické diverzity a molekulární ekologie.

Program: třídní konference, dvanáct dní praktických cvičení.

Jazykem kurzu je francouzština, přihlášky odeslané do 15. května 1996 musí obsahovat CV, adresu, seznam publikací, odůvodnění.

Adresa: Mohamed MARS,

Institut National de Recherche Scientifique et Technique

B.P.95 2050 Hammam-Lif Tunisie

Tel.(216.1) 430 511 nebo 430 470

Fax:(216.1) 430 917

Cena pro účastníky je 100 USD. □

Vegetable and Ornamental Plant Institute v Pretorii, Jihoafrická republika pořádá ve dnech 25.8.–6.9.1996 **Mezinárodní kurs rostlinné biotechnologie**.

Buňka, vývojové a molekulární aspekty, buněčné kultury rostlin, analýza genomu, genetické transformace. Zaměření na plodiny pěstované v jižní Africe.

Jazykem kurzu bude angličtina, přihlášky musí obsahovat: jméno, adresu, tel./fax, zkušenosti ve výzkumu, seznam publikací, účast na jiných konferencích během posl. 5 let, zdůvodnění a očekávaný prospěch z účasti, doporučení zaměstnavatele. **Přihlášky zaslat do 1. června 1996.** Adresa:

Dr. Johan A. BRINK, Program Manager, Biotechnology

Vegetable and Ornamental Plant Institute

Private Bag X293, Pretoria 0001, Republic of South Africa

Účastníci si hradí jen cestu. □

NOVÉ KNIHY

Academia

● Staročeská kronika tak řečeného Dalimila (3), Academia 1995 48 stran, váz. s přebalem, cena zatím neurčena.

Staročeská kronika, připisovaná v důsledku fikce i omylu od raněho novověku jakémusi Dalimilovi, se stala jedním z nejznámějších historických děl českého středověku. Neztratila na aktuálnosti ani v pozdějších dobách. Toto nejstarší česky psané historické dílo se po dlouhých přípravách dočkalo kvalitní dvousvazkové edice. Třetí svazek, který čtenář dostává do rukou, přináší historický komentář a rejstřík k vlastní edici, a současně monografii, která hodnotí kroniku jako historické dílo i jako historický pramen.

Sešity, ed. ÚSD

● Karel Kaplan - Dušan Tomášek: O cenzuře v Československu v letech 1945 - 1956, 183 stran, 60,- Kč.

Studie se zabývá vývojem a praxí cenzury a je doplněna ukázkami z dokumentů.

● Edmund Husserl: Krize evropských věd a transcendentální fenomenologie, Academia 1996, 568 stran, váz. s přebalem, cena zatím neurčena.

Krize evropských věd a transcendentální fenomenologie, Husserlova stěžejní, byť nedokončená práce, je jedním z těch monumentů filozofické vědy, které se velikostí a významem řadí vedle Descarta, Kanta či Hegela. Vznikla na základě tří přednášek z roku 1935, přednesených ve Vídni a v Praze. Husserl v knize vykládá základní pojmy své fenomenologické filozofie, jejímž je zakladatelem, táže se po příčinách krize moderních věd při jejich velkolepém rozvoji i po příčinách krize evropského lidství a kultury.

● Radko Břach: Jak se dělala smlouva ČSSR - SRN z roku 1973. Od prvních rozhovorů po ratifikaci smlouvy. 97 stran, 40,- Kč.

Studie zpracovaná na základě zpřístupněných archivních dokumentů bývalého archivu ÚV KSČ a ministerstva zahraničních věcí. V příloze jsou publikovány základní dokumenty.

● Heinz Becker: Giacomo Meyerbeer, Academia 1996, 150 stran, překlad z němčiny, 16 stran kříd. příl., váz., s přebalem, cena zatím neurčena.

Přední německý muzikolog představuje život a dílo skladatele, který patří vedle Wagnera a Verdiho k pilířům světové operní tvorby. Přesto, že jeho dílo, kdysi velmi hrané, částečně upadlo v zapomenutí, jeho význam pro dějiny opery je více než zřejmý. Heinz Becker v monografii věnované Meyerbeerovi představuje průkopnickou práci skladatele, jehož opery patřily k ozdobám světových scén a on sám byl miláčkem francouzského a italského publika.

● Otakar Turek: Podíl ekonomiky na pádu komunistického režimu v Československu. 106 stran, předběžná cena 40,- Kč. (Připravuje se.)

Analýza ekonomického systému a jeho funkčních vad v 70. a 80. letech s důrazem na prohlubující se neefektivnost, neschopnost zajistit koordinaci ekonomických aktivit a snahu o "sociální pohodlí" obyvatelstva.

Knihy možno objednat na adrese: ÚSD AV ČR, Vlašská 9, 11840 Praha 1

DARY NAKLADATELŮ KNIHOVNĚ AV ČR

● D. Slabá, Z. Strnadová: Professional english book (I.), Leda 1994, 391 stran, brož., cena neurčena.

Moderně zpracovaná učebnice obecně odborné angličtiny, vhodná pro studenty i postgraduandy technických, přírodovědných, lékařských, sociálněvědných a dalších oborů. Učebnice systematicky rozvíjí všechny jazykové dovednosti potřebné pro komunikaci jak v odborném prostředí, tak v základních životních situacích. Doplněním knihy je audiokazeta.

● O Karlu Poláčkovi a jiných - sborník příspěvků ze sympozia, Albert 1995, 283 stran, brož., cena neurčena.

Sborník příspěvků ze sympozia Karel Poláček a historie židovské kultury ve východních Čechách, konaného 18. - 20. května 1995 v Rychnově nad Kněžnou. Knížka usiluje o vytváření tematických celistvostí, vztahujících se jednak k Poláčkovu životu, dílu a k poláčkovské problematice ve srovnání s tvorbou jiných autorů, jednak k historii židovského etnika ve východních Čechách a kulturních hodnot, které z jeho prostředí vzešly.

● Geoff Boltwood: Posel, Oldag 1996, 177 stran, překlad z angličtiny, váz. s přebalem, 99,- Kč.

V knize Posel se Geoff Boltwood snaží ukázat, že přímá duchovní zkušenost o existenci "Zdroje energie" může být vlastní každému, aniž by bylo zapotřebí náboženské víry či dogmat. Kniha není jen fascinující autobiografií. Vyzývá, inspiruje, otevírá cestu k novému způsobu poznání a vnímání bytí.

